

Konferencja naukowa *230 lat Statystyki Publicznej w Polsce*

Wkrótce po obchodach Dnia Statystyki Polskiej¹, który przypada 9 marca, i w związku z tym wydarzeniem, 18 i 19 marca 2019 r. odbyła się w Łodzi ogólnopolska konferencja naukowa *230 lat Statystyki Publicznej w Polsce – Od Spisu Ludności Rzeczypospolitej Obojga Narodów do Narodowego Spisu Powszechnego 2021*. Honorowy patronat nad konferencją objęli: Wojewoda Łódzki prof. dr hab. Zbigniew Rau, Marszałek Województwa Łódzkiego Grzegorz Schreiber, Prezydent Miasta Łodzi Hanna Zdanowska oraz JM Rektor Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ) prof. dr hab. Antoni Różalski. Organizatorem był Urząd Statystyczny (US) w Łodzi, współorganizatorami – Główny Urząd Statystyczny (GUS), Polskie Towarzystwo Statystyczne (PTS) oraz Komitet Statystyki i Ekonometrii Polskiej Akademii Nauk (KSiE PAN), a partnerem – Centralna Biblioteka Statystyczna im. Stefana Szulca w Warszawie (CBS).

W komitecie programowym zasiedli: prezes GUS dr Dominik Rozkrut, prezes PTS prof. dr hab. Czesław Domański, przewodniczący KSiE PAN prof. dr hab. Krzysztof Jajuga, prof. dr hab. Włodzimierz Okrasa z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, dr inż. Janusz Dygaszewicz z GUS, dyrektor CBS dr Bożena Łazowska, dr hab. Jerzy Tadeusz Kowaleski, prof. UŁ, prof. dr hab. Cezary Kukło z Uniwersytetu w Białymstoku, prof. dr hab. Józef Pocięcha z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (UEK) oraz dr hab. Konrad Wnęk z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Patronat medialny nad wydarzeniem sprawowały TVP3 Łódź –Telewizja Polska S.A. oraz Radio Łódź S.A.

Termin konferencji nawiązywał do rocznicy pierwszego ogólnokrajowego spisu ludności na ziemiach polskich pod nazwą *Lustracja dymów i podanie ludności*, przeprowadzonego w marcu 1789 r. Zamierzeniem organizatorów było nie tylko uczczenie tego historycznego wydarzenia, lecz przede wszystkim próba oceny procesu doskonalenia metod gromadzenia informacji i poszukiwania nowych źródeł danych na podstawie historii, rozwoju i osiągnięć statystyki publicznej w zakresie spisów powszechnych.

Konferencji towarzyszyły wystawa *230 lat Spisów Ludności na Ziemiach Polskich*, gala wręczenia nagród w konkursie na najlepszą pracę magisterską i doktorską z zakresu statystyki oraz walne zgromadzenie PTS.

¹ Dzień Statystyki Polskiej uchwalony został przez Radę Główną PTS, KSiE PAN oraz Prezesa GUS 2 grudnia 2008 r. Jego obchody mają na celu promocję i popularyzację statystyki jako nauki oraz statystyki publicznej, a zwłaszcza stają się okazją do informowania opinii publicznej o wynikach naukowych badań statystycznych oraz o rozwoju wiedzy statystycznej.

W konferencji uczestniczyło ponad 100 osób, m.in. już wymienieni przedstawiciele statystyki publicznej: Dominik Rozkrut, Czesław Domański, Włodzimierz Okrasa, Janusz Dygaszewicz i Bożena Łazowska. Licznie reprezentowane było środowisko akademickie; udział wzięli także przedstawiciele Instytutu Geodezji i Kartografii (IGiK), Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie oraz Urzędu Miasta Łodzi.

W imieniu dyrektora US w Łodzi dr. Piotra Ryszarda Cmeli oraz własnym uczestników powitał dr Artur Mikulec, p.o. zastępcy dyrektora US w Łodzi. Podczas otwarcia głos zabrali również Dominik Rozkrut, Czesław Domański i Antoni Różalski.

Tematyka konferencji – podczas której wygłoszono 22 referaty – obejmowała zagadnienia takie, jak:

- prehistoria spisów powszechnych, od staropolskich spisów ludności i spisów organizowanych przez władze kościelne po rolę Sejmu Czteroletniego w rozwoju statystyki publicznej;
- statystyka publiczna w Polsce, w tym osiągnięcia prekursorów statystyki publicznej, działalność towarzystw i instytucji statystycznych oraz powstanie GUS;
- osiągnięcia i wyzwania statystyki publicznej w XXI w., a zwłaszcza nowe źródła danych w statystyce publicznej, nowoczesne metody i narzędzia statystyczne, rozwój badań statystycznych, nowe technologie w procesie badawczym, innowacje do zastosowania w Narodowym Spisie Powszechnym 2021 i rozwój statystyki międzynarodowej.

Podczas pierwszej sesji, której przewodniczył prof. dr hab. Mirosław Krzyśko z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Dominik Rozkrut w wystąpieniu *Statystyka Publiczna jako element Narodowej Platformy Cyfrowej* omówił rolę statystyki publicznej w dobie zmieniającego się „krajobrazu rynku informacji”, sposób funkcjonowania statystyki publicznej w warunkach transformacji cyfrowej oraz związane z tym wyzwania. Stwierdził, że GUS ze swoimi zasobami stanowi rdzeń infrastruktury informacyjnej państwa, ponieważ zarządza informacjami i danymi na poziomie krajowym i ponadnarodowym, monitoruje procesy społeczno-gospodarcze, a także świadczy usługi informacyjne dla społeczeństwa. Cyfryzacja sektora publicznego stawia jednak nowe wymagania. Aby im sprostać, statystyka publiczna musi nie tylko dbać o swoje fundamenty, takie jak transparentność, niezależność i użyteczność, lecz także podejmować wyzwania związane z *big data*, tworzyć wysokiej jakości dane i informacje, poszukiwać nowych źródeł danych, wchodzić w strategiczne partnerstwa z innymi gestorami danych, budować „ekosystem danych”, a wreszcie wykorzystywać nowoczesne narzędzia informatyczne, w tym *open source*, i dbać o publiczny ład informacyjny. Ponadto zadaniem statystyki publicznej pozostaje wspieranie i rozwijanie edukacji statystycznej na różnych poziomach i w różnych formach,

jak również współpraca ze środowiskiem naukowym w ramach Naukowej Rady Statystycznej i Komisji Metodologicznej czy publikowanie opracowań naukowych i organizacja konferencji.

Z kolei Włodzimierz Okrasa w prezentacji zatytułowanej *Spisy ludności w USA 1790–2020: perspektywa metodologiczno-historyczna. Statystyka imigracji z Polski* skontekstualizował problemy pojawiające się w historii amerykańskich spisów od obliczania liczby mieszkańców w okresie przed zniesieniem niewolnictwa, po współczesne sposoby uwzględniania w takich rachunkach niezarejestrowanych imigrantów. Zwrócił też uwagę na sprawy związane ze zmianą sposobów realizacji spisu, od „naturalnego” do bazujących na nowoczesnych technologiach, np. internetowych. Drugi nurt rozważań poświęcony był szacunkom dotyczącym mieszkańców polskiego pochodzenia przed spisem w 1920 r., czyli tych, którzy przybyli do Stanów Zjednoczonych jako obywatele krajów zarobkowych, oraz w spisach późniejszych. Na koniec prelegent podjął próbę wskazania pytań badawczych, które mogłyby stanowić agendę badań statystyczno-historycznych nad Polonią amerykańską, w pełni wykorzystujących informacje ze spisów USA.

Czesław Domański w wystąpieniu *Statystycy I Rzeczypospolitej Obojga Narodów* przedstawił sylwetki przedstawicieli statystyki administracyjnej: Jana Długosza (*Księga uposażeń diecezji krakowskiej*) i Jana Łaskiego (*Księga uposażeń*) oraz statystyki opisowej: Macieja Miechowity (*Traktat o obojgu Sarmacjach*) i Marcina Bielskiego (*Kronika wszystkiego świata*). Omówił również pracę Macieja Strykowskiego *Opis europejskiej Sarmacji*, poświęconą procesom ludnościowym i gospodarczym Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

W pierwszym dniu konferencji odbyło się ponadto walne zgromadzenie członków PTS, poświęcone strategii towarzystwa na następne lata. Wybrano nowych przedstawicieli organów PTS w związku z zakończeniem kadencji 2014–2018. Ważnym punktem spotkania była uroczystość wręczenia dr. Tadeuszowi Jurkowi, członkowi Rady Głównej PTS w ostatniej kadencji, Odznaki Honorowej za Zasługi dla Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej. Aktu dekoracji dokonał prezes GUS Dominik Rozkrut.

W drugiej sesji, prowadzonej przez dr Agnieszkę Zgierską z GUS, Sylwia Filas-Przybył (US w Poznaniu) wygłosiła referat *Metodyka klasyfikowania jednostek administracyjnych w oparciu o stopień urbanizacji – DEGURBA*. Omówiła w nim ideę tytułowej klasyfikacji, uwzględniającej kryteria ludnościowe w układzie odniesienia, którym jest siatka kilometrowych kwadratów. Nowa klasyfikacja przyporządkowuje jednostki statystyczne LAU 2 (*Local Administrative Units*) do jednego z trzech typów obszarów: gęsto zaludnionego, pośredniego lub słabo zaludnionego. Ma to zapewnić porównywalność poszczególnych kategorii jednostek administracyjnych na obszarze Unii Europejskiej (UE). Autorka przedstawiła porównania podstawowych charakterystyk jednostek administracyjnych kraju według rejestru TERYT i klasyfikacji DEGURBA.

Dr Wiesława Gierańczyk z US w Bydgoszczy w wystąpieniu *Obszary rynku pracy – nowe ujęcie prezentowania statystyk na przykładzie demografii i rynku pracy* przedstawiła koncepcję obszarów rynku pracy LMA (Labour Market Areas), początkowo rozwijaną w Wielkiej Brytanii i we Włoszech. LMA należy rozumieć jako zintegrowane gospodarczo terytoria, innymi słowy obszary funkcjonalne, w których mieszkańcy mogą znaleźć zatrudnienie w rozsądnej odległości od miejsca zamieszkania albo zmienić pracę bez konieczności przeprowadzki. Autorka omówiła wyniki badań, w których podjęto próbę wyodrębnienia lokalnych obszarów rynku pracy w Polsce odzwierciedlających relacje pomiędzy miejscem pracy a miejscem zamieszkania pracowników. W rezultacie delimitacji zidentyfikowano 339 lokalnych obszarów rynku pracy w Polsce. Analizie poddano zależność pomiędzy sytuacją na rynku pracy wyrażoną stopą bezrobocia a „zachowaniami demograficznymi”. Zaznaczono użyteczność LMA do kształtowania strategii rozwoju regionalnego.

Tomasz Józefowski z US w Poznaniu w referacie *Estymacja pośrednia liczby pracujących na obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich* przybliżył możliwości wykorzystania metod statystyki małych obszarów na potrzeby badań rynku pracy – dla nietypowych przekrojów, których nie przewidziano na etapie planowania badania reprezentacyjnego. Głównym celem referatu było przedstawienie możliwości wykorzystania estymatora typu SPREE i jego uogólnienia (GLSM, GLSMM) do oszacowania liczby pracujących na obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich z uwzględnieniem płci i grup wieku. Wspomniane estymatory przenoszą strukturę asocjacji dla kategorii zmiennej pomocniczej (zmiennych pomocniczych) i badanych domen znaną z rejestrów administracyjnych bądź spisów powszechnych, przy jednoczesnym zachowaniu spójności z szacunkami na wyższym poziomie agregacji. W analizie wykorzystano dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, a w charakterze zmiennych pomocniczych – informacje ze źródeł administracyjnych, m.in. ZUS i KRUS.

W sesji równoległej, pod przewodnictwem Dominiki Rogalińskiej z GUS, dr Wanda Nowara, dr Arleta Olbrot-Brzezińska i Artur Owczarkowski z US w Poznaniu w wystąpieniu *1918–2018. Poznaniacy w statystyce publicznej* przybliżyli sylwetki poznańskich statystyków, naukowców, urzędników i działaczy społecznych oraz gospodarczych, którzy w okresie ostatnich stu lat tworzyli statystykę publiczną w Wielkopolsce. Byli to m.in.: Marcin Nadobnik, Zygmunt Zaleski, Stanisław Waszak i Zbigniew Czerwiński. Trudno się nie zgodzić z poglądem autorów, że rozwój statystyki, w tym publicznej, można rozpatrywać przez pryzmat rozwoju myśli statystycznej, włącznie z metodami badań zjawisk i procesów społeczno-ekonomicznych, powstawania i działalności biur oraz urzędów statystycznych, ośrodków akademickich i PTS, a przede wszystkim – pracy statystyków.

Dr Krzysztof Markowski z US w Lublinie w prezentacji *Migracja gospodarcza (ekonomiczna) podmiotów gospodarczych i ludności z terenu województwa lu-*

belskiego przypomniał wymiary migracji gospodarczej i zarobkowej, uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw oraz społeczno-gospodarcze konsekwencje migracji. Tło empiryczne prowadzonych rozważań stanowiły dane dotyczące skali migracji gospodarczej ludności i firm z woj. lubelskiego w odniesieniu do innych województw i całego kraju. Wyszczególniono także skutki zjawiska migracji dla regionu.

Dr Dorota Wyszowska z US w Białymstoku w referacie *Zmiany demograficzne a nowe obszary badawcze statystyki publicznej* poruszyła zagadnienie srebrnej gospodarki. Statystyka publiczna podjęła się, w reakcji na niezaspokojone potrzeby informacyjne z zakresu srebrnej gospodarki, badań rozwojowych, których celem było wprowadzenie tej tematyki w obręb swoich prac. W latach 2017 i 2018 w ramach prac eksperymentalnych zrealizowano badanie strony podażowej srebrnej gospodarki w Polsce. W wystąpieniu zaprezentowano wybrane wyniki tego badania i przedstawiono zamierzenia dalszych studiów nad szeroko rozumianą gospodarką senioralną.

Trzecią sesję, której przewodniczył Jerzy Kowaleski, otworzyła prezentacja Konrada Wnęka *Ludność Krakowa w XVIII w. na podstawie spisu z 1779 r. Po między epoką prestatystyczną i powszechnych spisów ludności*. Badacz zreferował wyniki analizy tego mało znanego spisu ludności Krakowa – pierwszego spisu ludności miasta, który nie ograniczał się do posesjonatów lub podatników i zachował się do czasów współczesnych. Wprawdzie nie był to jeszcze w pełni spis imienny, ponieważ przeprowadzono go według gospodarstw domowych, niemniej na jego podstawie można było wykonać badania nad strukturą demograficzną, zawodową (z pogrupowaniem kategorii zawodowych według klasyfikacji HISCO, uwzględniającym płeć) i społeczną miasta. Zaprezentowano społeczne podziały źródłowe w porównaniu do sumariusza poprzedniego spisu z 1777 r. Podjęto też temat pracy zawodowej kobiet, która bynajmniej nie pojawiła się w wyniku przeobrażeń związanych z rewolucją przemysłową, lecz występowała szeroko w środowisku miejskim już w drugiej połowie XVIII w.

Referat Bożeny Łazowskiej *Osiągnięcia i porażki I powszechnego spisu ludności Rzeczypospolitej Polskiej w 1921 r.* dotyczył warunków, w jakich odbywał się tamten spis. Były one tak trudne, że część komisarzy spisowych zrezygnowała z pracy, zaś mieszkańcy reagowali nieufnością, niechętnie udzielając odpowiedzi. Autorka omówiła największe osiągnięcia pierwszego spisu ludności RP, tj. dokonanie pełnego bilansu ludności i stanu gospodarki państwa polskiego po I wojnie światowej i 123 latach zaborów. Pierwsze wyniki opublikowano już w trzy miesiące po spisie, natomiast szczegółowe dane dopiero około sześciu lat później. Informacje obejmujące zagadnienia demograficzne, rynku pracy, zdrowia, edukacji, narodowości, języka i wyznania były istotnym materiałem poznawczym, którego wartość dla zarządzania państwem trudno przecenić.

Dr hab. Jan Paradysz, prof. UEP, reprezentujący US w Poznaniu, w wystąpieniu *Respondent grupowy jako główna przyczyna błędów nielosowych w NSP*

2011 i, nie daj Boże, w NSP 2021 podjął się próby oceny tego rodzaju błędów na tle poprzednich spisów ludności. W erze nowoczesnych spisów powszechnych, do jakich niewątpliwie należał NSP 2011, który szeroko wykorzystywał administracyjne źródła danych i nowoczesne techniki estymacji pośredniej, można nie zauważyć poważnych błędów spowodowanych instytucją respondenta grupowego. Rosnące rozmiary błędów nielosowych wynikają m.in. z coraz większej mobilności przestrzennej (w tym międzynarodowej) społeczeństwa, przybierającego na sile przewrażliwienia osób na punkcie ochrony swoich danych osobowych, ze wzrostu odsetka odmów i innych rodzajów nieobecności podczas spisu, a także z upowszechnienia się nieformalnych związków.

W trakcie tej sesji odbyła się gala wręczenia nagród w konkursie pod patronatem Prezesa GUS na najlepszą pracę magisterską i doktorską z zakresu statystyki obronioną w roku akademickim 2017/18. Pierwsze miejsce w kategorii prac magisterskich zdobyła Justyna Skibińska za pracę *Zastosowanie zaawansowanych metod uczenia maszynowego do detekcji raka trzustki na podstawie obrazowania chemicznego w podczerwieni (IR)*, napisaną pod opieką dr. Tomasza P. Wróbla. Laureatka obroniła się w Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Drugie miejsce zajęła Wioleta Zgliczyńska, której praca *Zastosowanie estymatorów odpornych do oceny ryzyka spółek notowanych na GPW w Warszawie* powstała pod opieką dr. hab. Witolda Orzeszki na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK). Za nią uplasował się Łukasz Leja, autor pracy *Asymetryczna β na rynku nieruchomości – rola czynników egzogenicznych w kształtowaniu anomalii niskiej zmienności funduszy REIT*. Promotorem była dr Małgorzata Snarska, a miejscem obrony – UEK.

Laureatką I nagrody za najlepszą pracę doktorską została Karolina Górna za rozprawę *Metody ekonometrii przestrzennej w analizie konwergencji gospodarczej regionów Unii Europejskiej*, napisaną pod kierunkiem dr hab. Elżbiety Szulc na UMK.

Drugie miejsce zajął Krzysztof Kil z UEK, autor pracy *Stabilność finansowa banków spółdzielczych w Polsce w świetle pokryzysowych zmian regulacyjnych*, której promotorem była dr hab. Ewa Miklaszewska, prof. UEK, zaś promotorem pomocniczym był dr Marcin Idzik. Trzecią nagrodę otrzymała Anna Markowska, której rozprawa *Użyteczność kartograficznych anamorfoz powierzchniowych* powstała na Uniwersytecie Warszawskim, pod opieką dr. hab. Jacka Paślawskiego i promotor pomocniczej dr Izabeli Gołębiowskiej.

Pierwszy dzień konferencji zakończył koncert w wykonaniu skrzypaczki Agnieszki Flis, absolwentki Akademii Muzycznej w Łodzi.

Drugi dzień rozpoczął się dwiema sesjami równoległymi. W sesji toczącej się pod przewodnictwem prof. dr hab. Grażyny Trzpiot z UE w Katowicach dr Bohdan Wyżnikiewicz z GUS wygłosił referat *CESTAT – współpraca statystyków krajów Grupy Wyszehradzkiej przed akcesją do Unii Europejskiej*. Przedstawił

w nim okoliczności powołania w czerwcu 1991 r. przez urzędy statystyczne Węgier, Czechosłowacji i Polski, która była inicjatorem, organizacji współpracy urzędów statystycznych CESTAT (Central European Cooperation in Statistics). Omówił cele działania organizacji, skoncentrowane wokół publikacji kwartalnego biuletynu statystycznego. Do CESTAT sukcesywnie dołączały wszystkie poza Maltą kraje akcesyjne, a organizacja prowadziła działalność do momentu rozszerzenia UE w maju 2004 r.

Następnie Janusz Dygaszewicz w referacie *Współczesne oblicza spisów* omówił różne sposoby przeprowadzania spisów ludności i mieszkań na świecie. Zwrócił uwagę na trzy główne i zgodne z zaleceniami Europejskiej Komisji Gospodarczej (UNECE) kategorie spisu: tradycyjną, opartą na rejestrach i mieszaną, dodając, że państwa członkowskie UE mają możliwość wykorzystania różnych źródeł danych. Prelegent wyraził pogląd, że w planowanej rundzie spisów 2020 większość krajów będzie odchodzić od spisu tradycyjnego. W Polsce planowana jest realizacja pełnego spisu w trybie mieszanym z wykorzystaniem różnych kanałów pozyskiwania danych w obrębie metod CAXI, ze szczególnym uwzględnieniem samospisu internetowego. To podejście pozwoli zebrać komplet danych od respondentów poprzez weryfikację informacji z rejestrów i uzupełnienie tych, których pobranie z rejestrów jest niemożliwe. Nadchodzący spis w 2021 r. będzie zatem dobrą okazją do sprawdzenia mieszanego sposobu realizacji spisu oraz zastanowienia się nad jego znaczeniem w kontekście użyteczności danych spisowych, ponoszonych kosztów i funkcji, jaką sposób mieszany pełni na drodze do przejścia do najbardziej rentownego spisu opartego na rejestrach. Będzie to również sposobność dokonania analizy zalet i wad różnych wariantów zastosowania trybu mieszanego.

W równoległej sesji, prowadzonej przez dr hab. Iwonę Markowicz, prof. US, Tomasz Piasecki z US w Łodzi poruszył, zgodnie z tytułem wystąpienia, *Problem komunikacji wyników obciążonych niepewnością na przykładzie szybkich szacunków dochodu publikowanych przez Eurostat*. Szybkie szacunki wskaźników nierówności dochodowych i ubóstwa wykonywane są przez Eurostat i publikowane jako dane eksperymentalne; wiąże się to z dość długim czasem oczekiwania na pełne wyniki regularnego badania EU-SILC dla wszystkich krajów UE. W referacie przedstawiono ewolucję podejścia do prezentacji wyników w sposób zbliżony do koncepcji przedziału ufności – z uwzględnieniem niepewności wyniku, w sposób przybliżony, bez fałszywego wrażenia o jego dokładności i przy zachowaniu prostoty przekazu, bez ujawniania oszacowania punktowego.

Wystąpienie dr Anny Markowskiej z IGIK pt. *Bitwa map – prezentacja wyników wyborów w wybranych państwach* dotyczyło nowych sposobów prezentowania wyników wyborów. Dawniej wyniki przedstawiano za pomocą kartogramów w przypadku danych względnych lub kartodiagramów w przypadku danych bezwzględnych. Rozwój technologii, w szczególności oprogramowania GIS oraz metod i narzędzi statystycznych, umożliwił zastosowanie bardziej złożonych

form prezentacji danych na mapach statystycznych, np. kartogramów bryłowych (3D) czy anamorfoz powierzchniowych. Stosowanie nietypowych form kartograficznych pozwala zaprezentować te same dane w innym ujęciu, a tym samym przekazać odbiorcom dodatkowe informacje. Na podstawie przeglądu nietypowych form prezentacji wyników wyborów w USA oraz Wielkiej Brytanii opracowano i porównano mapy wyników wyborów prezydenckich w Polsce na poziomie województw, powiatów i gmin.

Ostatnie dwie sesje również przeprowadzono równolegle. W sesji pod przewodnictwem dr. Marka Cierpień-Wolana z US w Rzeszowie dr Maciej Beręsewicz z US w Poznaniu i UEP, dr Tomasz Klimanek i Jakub Ratajczyk z US w Poznaniu w prezentacji *Klasyfikacja produktów na potrzeby koszyka inflacyjnego z wykorzystaniem uczenia maszynowego* poruszyli temat możliwości wykorzystania danych z sieci handlowych, portali internetowych czy e-paragonów do kalkulacji indeksów cen, a w szczególności do pomiaru inflacji. Przedstawili wyniki wstępnych prac badawczych polegających na klasyfikacji różnych nazw produktów stosowanych w ogólnopolskich sieciach handlowych według COICOP (czyli klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu) na potrzeby konstrukcji koszyka inflacyjnego. Poruszono kwestie przetwarzania tekstu i zastosowania uczenia maszynowego do automatycznej klasyfikacji produktów. Wykorzystanie algorytmów uczenia maszynowego pozwala na bardzo dobrą kategoryzację produktów po nazwie, zgodnie z COICOP.

Dr hab. Jacek Białek, prof. UŁ, reprezentujący także GUS, i Anna Bobel z GUS wygłosili referat *Dane skanowane w pomiarze CPI – nowe możliwości i wyzwania*. Omówili w nim rolę tego relatywnie nowego rodzaju źródła w pomiarze inflacji. Dostępność danych skanowanych stale wzrasta, a ich główną zaletą jest kompletność – informacje zarówno o cenach produktów, jak i o wartości ich sprzedaży można uzyskać na najniższym poziomie agregacji. Kolejnymi plusami tych danych są m.in. ich względnie niski koszt oraz mnogość obserwacji. Jednakże dane skanowane mają też wady i ograniczenia, a ich ewentualne zastosowanie w pomiarze CPI nastrocza wiele problemów metodologicznych. W prezentacji omówiono także formuły indeksów cen dla danych skanowanych wraz z przykładem empirycznym oraz wyniki dotychczasowych i planowanych prac badawczych.

Wystąpienie dr Magdaleny Mojsiewicz z Uniwersytetu Szczecińskiego oraz US w Szczecinie pt. *Zatrudnieni, pracujący, personel. Wyzwania dla statystyki nauki i techniki* dotyczyło nowego podejścia w statystyce publicznej do pomiaru liczby i czasu pracy osób zaangażowanych w działalność badawczą i rozwojową. Prelegentka omówiła główne wyzwania, przed jakimi stoi statystyka publiczna krajów UE w świetle rekomendacji podręcznika metodycznego *Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities*, wydanej przez OECD w 2015 r.

W sesji prowadzonej przez Jana Paradysza Leszek Kozłowski i Agnieszka Piórek z US w Bydgoszcy zajęli się tematem *Administracyjnych źródeł danych w badaniach statystycznych rynku pracy w Polsce*. Autorzy wskazali zarówno na doświadczenia statystyki publicznej w zakresie wykorzystania administracyjnych źródeł danych w badaniach rynku pracy, jak i na wyzwania przed nią stojące. Omówili aktualne uwarunkowania korzystania z rejestrów urzędowych – prawno-organizacyjne, techniczne i metodyczne – w tym rodzaje i strukturę tych rejestrów oraz zakres pozyskiwanych informacji. Wnioski dotyczyły perspektyw wykorzystania administracyjnych źródeł danych w badaniach statystycznych rynku pracy realizowanych przez US w Bydgoszcy oraz możliwych sposobów użycia danych z rejestrów w kolejnych spisach powszechnych.

Temat kontynuowała Renata Rechnio z GUS, która poświęciła swój referat *Wykorzystanie danych administracyjnych w badaniach rynku nieruchomości* doświadczeniom statystyki publicznej w zakresie wykorzystania danych pochodzących z Rejestru Cen i Wartości Nieruchomości (RCiWN) w badaniach rynku nieruchomości. Przedstawiła uwarunkowania sposobu prowadzenia tego rejestru wraz z ich konsekwencjami dla możliwości wykorzystania gromadzonych danych w badaniach statystycznych. Wskazała na szanse i ograniczenia RCiWN jako źródła danych o transakcjach zawieranych na rynku nieruchomości. Ponadto omówiła działania podejmowane przez statystykę publiczną w celu poprawy użyteczności informacji pochodzącej z RCiWN oraz wdrażane procedury przetwarzania danych, których celem jest podniesienie jakości uzyskiwanych wyników. Zarysowała także kierunki dalszego rozwoju statystyki rynku nieruchomości.

Sławomir Konczak (US w Łodzi) w wystąpieniu *TransGUS – dane administracyjne z rozproszonych systemów informacyjnych* przekazał podstawowe informacje na temat pozyskiwania zbiorów danych administracyjnych za pomocą bezpiecznego kanału teleinformatycznego TransGUS. Przedstawił rodzaje danych pozyskiwanych z rozproszonych systemów informacyjnych zgodnie z PBSSP 2018 i PBSSP 2019 oraz harmonogram ich przekazywania, a także trudności napotkane podczas przesyłania danych od gestorów.

Konferencji towarzyszyła wystawa *230 lat Spisów Ludności na Ziemiach Polskich*, eksponująca plakaty spisowe narodowych spisów powszechnych i powszechnych spisów rolnych z lat 1950–2011 oraz publikacje spisowe z ostatnich stu lat, pochodzące ze zbiorów CBS.

Wybrane prezentacje uczestników oraz zdjęcia i podsumowanie z konferencji są dostępne na stronie internetowej konferencja230.stat.gov.pl.